

NIEUWSBRIEF STICHTING ANGOB

november 2021

WE MOGEN NIET WETEN WAT WE DRINKEN

Het vermelden van product- en gezondheidsinformatie op de verpakking van consumptieartikelen, is binnen de Europese Unie verplicht. De consument heeft het recht om te weten wat hij consumeert. Met één merkwaardige uitzondering : alcohol. Informatie daarover wordt overgelaten aan zelfregulering door de producenten. Slechts één van de 27 EU-landen , te weten Ierland (!) heeft informatieve etikettering over alcohol verplicht gesteld.

De lobby van de alcoholproducenten heeft de verplichting tot informatieve etikettering tot nu toe buiten de Europese wetgeving weten te houden. Als de risico's van alcoholconsumptie op de etiketten zouden komen te staan, zou de consumptie weleens drastisch terug kunnen gaan lopen. Dat wil de alcoholbranche begrijpelijkerwijs niet. Onder het motto "wat niet weet, wat niet deert" tracht zij de consument dom te houden.

De laatste jaren rijst er in diverse EU landen hoe langer hoe meer verzet tegen de uitzonderingspositie voor alcohol. Het Trimbos instituut heeft onlangs de uitkomst gepubliceerd van een onderzoek naar de situatie in Nederland. De bij ons geldende zelfregulering door de producenten, blijkt informatieve etikettering tot een minimum beperkt te houden. Een objectief gegeven als het aantal calorieën is nauwelijks op de etiketten te vinden. Waarschuwingspictogrammen (bijv. tegen alcoholgebruik bij zwangerschap) worden als ze al aanwezig zijn, zo klein afgebeeld dat ze gemakkelijk over het hoofd worden gezien.

Internationaal onderzoek heeft laten zien dat zelfregulering weinig effectief is. Vandaar dat de Wereld Gezondheids Organisatie de regeringen aanbeveelt om vermelding van product- en gezondheidsinformatie op alcohol etiketten verplicht te stellen. Door die vermelding kunnen consumenten beter afgewogen keuzes maken. Nederlandse consumenten staan in meerderheid achter zo'n vermelding. In andere sectoren is zo iets al heel gewoon (tabak, verpakte levensmiddelen, frisdranken).

Het rapport van het Trimbos Instituut is begin november aan de Tweede Kamer aangeboden.

ALCOHOL NIET GOED VOOR HART EN VATEN

Een twintigtal jaren geleden werden wij opgeschrikt door een bericht als zou (zeer) matig alcoholgebruik goed zijn voor hart en vaten. Hoewel dit bericht allang achterhaald is, blijft het in de volksmond rondspoken. De afgelopen twee jaar zijn er echter weer enkele wetenschappelijke artikelen verschenen die ten overvloede nogmaals aantonen dat er van een positief effect op hart en vaten geen sprake is of kan zijn.

Allereerst was daar een bericht uit China, in 2019 gepubliceerd in het Britse medische tijdschrift The Lancet. Een groot, 10 jaar lopend onderzoek onder een half miljoen Chinezen, had geen positief gezondheidseffect van matig alcoholgebruik kunnen aantonen. In tegendeel, bij een consumptie van één à twee glazen per dag, bleek het risico op een beroerte met 10-15 procent verhoogd. Bij een consumptie van vier glazen per dag bleek de verhoging van het risico 35 procent te zijn.

Een wat kleiner Koreaans onderzoek (9411 patiënten), gepubliceerd december 2020, richtte zich op boezemfibrilleren in relatie tot alcoholgebruik. Gemiddeld genomen hadden drinkers een 32 procent hogere kans op boezemfibrilleren dan de niet- of zelden-drinkers. Die kans nam toe met de alcoholconsumptie.

Dit jaar verscheen er over hetzelfde onderwerp een publicatie van de universiteit van Californië. Zij onderzochten het effect van alcohol bij personen die eerder een “aanval” van boezemfibrilleren gehad hadden.

Het bleek dat één glas alcohol de kans op herhaling van het fibrilleren binnen de eerste vier uur na het drinken verdubbelde. Twee of meer glazen verdrievoudigden het risico zelfs. Wat de onderzoekers vooral verbaasde was de snelheid waarmee het effect optrad : binnen vier uur. Voor patiënten met al dan niet verborgen boezemfibrilleren kan alcohol dodelijk zijn.

NIEUWSBRIEF STICHTING ANGOB

Juli-augustus 2021

OOK WEINIG ALCOHOL KAN KANKER VEROORZAKEN

Zeven van de elf meest voorkomende kankersoorten kunnen veroorzaakt zijn door alcohol. Daarnaast levert alcohol door het bevorderen van uitzaaïing nog een bijdrage aan de sterfte aan andere kankers. In 2020 werd wereldwijd 4,1 procent van alle nieuwe kankergevallen veroorzaakt door alcohol .

De laatste tijd verschijnen er regelmatig wetenschappelijke publicaties over alcohol en kanker. Zo verscheen juli dit jaar in The Lancet een publicatie gebaseerd op gegevens uit de Globocan 2020 Database. Deze publicatie vermeldt voor 2020 wereldwijd ruim 740 duizend nieuwe gevallen van alcoholgerelateerde kanker. Meest voorkomend waren slokdarmkanker, leverkanker en borstkanker. Stevige drinkers leverden zoals verwacht kon worden de grootste bijdrage. Maar opvallend was het feit dat ook de **zeer lichte drinkers** (minder dan 1 glas per dag) ruim **41.000 kankergevallen** inbrachten.

De Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) vindt dat er in Europa teveel mensen overlijden aan kanker als gevolg van alcoholgebruik. In 2018 bedroeg de sterfte aan kanker ten gevolge van alcoholgebruik in Europa 92.000 mensen, terwijl 180.000 nieuwe kankergevallen geregistreerd werden. Bij mannen is darmkanker de belangrijkste oorzaak (28.200 doden), bij vrouwen borstkanker (12.100 doden).

In Nederland beliep in 2019 de sterfte aan kanker door alcohol 3494 personen. Ook hier was darmkanker de meest voorkomende oorzaak (1140 sterfgevallen), gevolgd door slokdarmkanker (854 sterfgevallen) en borstkanker (604 gevallen). Verdeling : ruim drie mannen tegenover 2 vrouwen.

Zeer recent (deze maand) verscheen in Nature Communications een Britse studie over onder meer consumptiegewoonten ter vermindering van de sterfte aan, en kans op kanker. Zo zou leverkanker door koffiegebruik worden tegengegaan. De kans op kanker van de dikke darm zou verminderen door consumptie van zuivelproducten, volkorenproducten en calcium. Volgens de leider van het onderzoek G. Mitrou moet hier echter nog veel meer onderzoek naar worden gedaan.

(persbericht Stichting ANGOB)

NIEUWE ALCOHOLWET MIST KANSEN

Op 1 juli 2021 wordt de nieuwe Alcoholwet van kracht die de oude Drank-en-Horecawet vervangt. De nieuwe wet biedt een aantal verbeteringen voor de volksgezondheid, maar mist ook een aantal belangrijke kansen voor verdere verbeteringen. Stichting ANGOB ziet hierin de hand van commercieel belanghebbenden, die de verkoop van alcohol zo weinig mogelijk willen inperken.

Supermarkten en slijterijen mogen met ingang van 1 juli 2021 niet langer meer dan 25% korting geven op de prijs van alcoholhoudende dranken. Tot nu toe ligt de grens bij 50 procent korting. Gehoopt wordt dat de veeldrinkers, die hun gezondheid ernstig schaden hiermee tot matiging gebracht zullen worden.

Een korting van 25 procent is echter altijd nog een forse korting. Prijsstunten met een voor de gezondheid schadelijk middel (zie advies van de Gezondheidsraad) dat medisch gezien tot de drugs behoort, is een moreel verwerpelijke zaak. Stichting ANGOB is daarom voor een totaalverbod op prijsstunten met alcoholica.

Bovengenoemde regeling geldt alleen voor supermarkten en slijterijen. Voor de horeca geldt een andere regeling. Daarbij zijn stuntaanbiedingen als “happy hours” uitdrukkelijk toegestaan. Zulks terwijl de Tweede Kamer al in 2005 (!) een motie aannam voor een verbod op happy hours. Een nieuw aankomende minister van VWS verklaarde aanvankelijk werk te zullen gaan maken van de motie, maar na interventie door het “belanghebbende bedrijfsleven” zag hij toch van invoering af. Gezondheidsbelangen moesten wijken voor commerciële belangen.

In de nieuwe wet wordt ook het doorgeven van drank aan minderjarigen strafbaar gesteld. Op zich een nuttige zaak. Maar hoe gaat men dat controleren ? De handhaving lijkt ons sterk afhankelijk te zijn van het draagvlak voor de maatregel onder de ouders, de meerderjarigen. Een draagvlak waarvan wij tot nu toe weinig bespeuren.

Al met al valt er nog veel te verbeteren. Stichting ANGOB is van mening dat de overheid de drie door de WHO aanbevolen meest effectieve beleidsmaatregelen onverkort moet gaan invoeren, te weten : beperking van de verkrijgbaarheid naar plaats en tijd, verhoging van de prijs (afkondigen bodemprijs, verbod op prijsstunten met alcohol, accijnsverhoging) en ingrijpen in de reclame (bijv, verbod op TV-reclame).

NIEUWSBRIEF STICHTING ANGOB

mei 2021

EUROPAWIJDE AANPAK ALCOHOLPROBLEMATIEK

Afgelopen herfst bracht de universiteit van Washington een lijvig rapport uit getiteld **Global Burden of Disease** (wereldwijde lasten door ziekten). Kort daarop bracht regio Europa van de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO-Europe) een rapport uit over alcohol en kanker in Europa. Vervolgens afgelopen februari wederom door WHO-Europe een oproep tot gezamenlijke actie tegen kanker. En tenslotte kwam afgelopen mei de Europese Commissie met een plan om de ingrediëntendeclaratie zoals die geldt voor vaste voedingsmiddelen en frisdranken, ook van toepassing te verklaren op alcoholhoudende dranken.

Alle bovengenoemde publicaties concluderen dat de alcoholsituatie ingrijpen vereist. Europa heeft de hoogste alcoholconsumptie van alle werelddelen. De zelfregulering van de alcoholbranche heeft onvoldoende gewerkt. Iets waartegen de WHO op voorhand al gewaarschuwd had.

Wel is er verschil van mening over de effectiviteit van specifieke maatregelen. Zo komt het rapport **Global Burden of Disease** tot een relatieve effectiviteit voor meer bewegen van 3,5 tegenover die van dieetmaatregelen van bijna 50. Je consumptie aanpassen zou dus 14 maal effectiever zijn dan meer gaan bewegen. Een conclusie waartegen veel protest rees.

De oproep van de WHO-Europe voor een gezamenlijk actie vermeldt dat 20% van alle kanker een gevolg is van alcohol en/of tabak. Daarmee leveren deze producten de grootste bijdrage aan de kankersterfte. Een bijdrage die vermijdbaar is !

De Europese Commissie wil dat uiterlijk in 2023 ingrediënten en voedingswaarde vermeld worden op de etiketten van alcoholhoudende dranken. Het is inmiddels 19 jaar geleden dat een meerderheid van de lidstaten besloot dat voor alcoholhoudende dranken dezelfde verplichtingen zouden moeten gelden als voor andere consumptieartikelen. Een krachtdadige lobby van de alcoholindustrie heeft de uitvoering van dat besluit al die jaren tegen weten te houden.

Het ziet er dus naar uit dat er eindelijk een Europees alcoholbeleid gaat komen !

NIEUWSBRIEF STICHTING ANGOB

april 2021

HARDLEERS

De Nederlandse ontwikkelingshulp wordt gecoördineerd door het ministerie van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Het merendeel van de projecten wordt uitgevoerd door de private sector : organisaties en bedrijven. Onder die bedrijven is ook Heineken. En daar schuurt het.

Bijna drie jaar geleden verscheen een rapport van Vital Strategies getiteld “*The sobering truth : incentivizing alcohol death and disability*”. Daarin wordt aan de hand van voorbeelden aangetoond dat achter het masker van ontwikkelingsamenwerking de alcoholconcerns vooral hun eigen belangen behartigen. Slechts een klein deel van de lokale bevolking mag meeprofiteren, en dat nog gedeeltelijk.

Het rapport was aanleiding voor een TV uitzending. En die TV uitzending was weer aanleiding voor Kamervragen aan de verantwoordelijke minister : Sigrid Kaag. Op 11 maart jl. kwam het antwoord van de minister. Een antwoord dat bol staat van de juridische en economische argumenten maar geheel voorbij gaat aan de medische en sociale argumenten tegen het verstrekken van ontwikkelingshulp aan bierconcerns.

De situatie lijkt een herhaling van zetten uit de periode 2015-2016. Toen kwam onderzoeksjournalist Olivier van Beemen met zijn boek “*Heineken in Afrika*”. Daarin toonde hij ondermeer aan dat Heineken door het tussenschakelen van zijn Belgische dochter Ibecor de belasting in Afrika ontweek. Ook hadden door het opkopen en reorganiseren van twee lokale brouwerijen 699 arbeiders hun baan verloren. De toenmalige minister Ploumen vond dat Nederland door zijn subsidie een bijdrage had geleverd aan de duurzame economische ontwikkeling.

Nu schrijft minister Kaag : “*De private sector vervult een sleutelrol bij het behalen van duurzame ontwikkelingsdoelen*”. Wat er duurzaam is aan bier vertelt zij niet. Zij maakt geen verschil tussen bedrijven (die op winst uit zijn), en organisaties (die scholen, medische voorzieningen, waterputten, enz. oprichten).

Het ministerie heeft de afgelopen zes jaar niets geleerd.

NIEUWSBRIEF STICHTING ANGOB

maart 2021

MOTIE BOLKESTEIN BESTENDIGT MACHTELOOSHEID ALCOHOLBELEID

De Tweede-Kamer heeft 25 februari ingestemd met een motie van kamerlid Bolkestein (VVD). De motie is ingediend als aanvulling op de initiatiefnota “Gezonde Leefstijl”, en vraagt de regering om in overleg te gaan met de alcoholbranche over het voorkomen van alcoholreclame gericht op jongeren.

De motie bestendigt de macht die de alcoholbranche die in 1988 door de motie Janmaat-Abée verleend kreeg bij de discussies over de nota “Alcohol en Samenleving”. De branche kreeg verlof tot zelfregulering met betrekking tot o.a. de alcoholreclame om zo een bijdrage te leveren aan het geplande matigingsbeleid van VWS. Dit leverde de “Reclamecode voor Alcoholhoudende Dranken” op. Omstreeks 2000 constateerde minister Borst reeds dat die code geen enkele bijdrage had geleverd aan het matigingsbeleid. De gevraagde aanscherping van de code leidde op bepaalde onderdelen echter tot een afzwakking. Nu mag de alcoholbranche opnieuw spaken in het wiel steken.

Sinds 2000 heeft de Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) enkele malen uitgesproken dat inspraak van commercieel belanghebbenden leidt tot afzwakking van beleid. Commercieel belanghebbenden zouden daarom zoveel mogelijk weg gehouden moeten worden van het wetgevingsproces met betrekking tot de volksgezondheid.

In 2018 kwam het Trimbos Instituut na onderzoek van de wetgeving omtrent alcohol in 64 landen, tot de conclusie dat Nederland één van de meest tolerante landen was met betrekking tot alcoholreclame. Ons land bleek één van de weinige landen waar alcoholreclame niet door wetgeving maar door zelfregulering geregeld wordt.

Inmiddels is overduidelijk gebleken dat zelfregulering niet werkt. Zelfregulering maakt dat de vermindering van suiker, zout en vet in industrieel bereid voedsel niet van de grond komt. De vermindering van het pesticidengebruik in de landbouw idem dito. Effectieve (elektronische) leeftijdscontrole bij alcoholkoop in supermarkten, en een verbod op “happy hours” zijn met een beroep op zelfregulering door de alcohollobby tegengehouden, enz.

In Nederland is zelfregulering bijna een heilig dogma. Voor de volksgezondheid zou afschaffing van dat dogma een zegen zijn.

NIEUWSBRIEF STICHTING ANGOB

februari 2021

ALCOHOL AANJAGER VAN CORONA PANDEMIE

Toen de corona-pandemie losbarstte rees onder anderen de vraag naar de invloed van alcohol daarbij. Eind vorige maand verscheen hierover een uitgebreid rapport (38 pag.) van Movendi International, geschreven door een groep internationale experts. Hierin wordt ingegaan op besmetting, ziekteverloop en de diverse gevolgen ervan. Movendi is een wereldwijd netwerk van alcoholpreventie-organisaties.

Aanvankelijk is het gevaar van corona door velen onderschat en zelfs gebagatelliseerd. Het werd als een soort griep beschouwd, en allerlei huismiddeltjes uit de oude doos werden aanbevolen. Ook de borrel, al dan niet met citroen, kwam weer op de proppen. Aanbevolen zelfs door vooraanstaande politici, zoals Loekasjenko (Witrusland) en Bolsonaro (Brazilië). De Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) kwam een jaar geleden snel met een reactie waarin de ernst van de aandoening benadrukt werd, en onder andere alcohol ten sterkste werd afgeraden omdat hij het immuunsysteem verzwakt.

Het Movendi-rapport belicht niet alleen de medische aspecten van besmetting met het Corona-virus, maar ook de sociale en beleidsmatige. Overal waar mensen in aantallen bijeenkomen kan het virus zich verspreiden. Alcohol beïnvloedt het gedrag van mensen en vormt daardoor een risicofactor voor de overdracht en uitbreiding van het virus. Dat is in diverse landen gebleken.

Naast vergroting van het aantal patiënten, veroorzaakt alcohol ook dat patiënten ernstiger ziek worden door de verzwakking van hun immuunsysteem. Dat vergroot de kans op complicaties. De gezondheidszorg krijgt door dat alles extra lasten te dragen. Dat werkt door op gezin en economie.

De gezondheid wordt verder bedreigd door het grijpen naar alcohol om te ontspannen en de corona-ellende te vergeten. Een werking van alcohol die door traditie en door reclame naar voren gebracht wordt. De alcoholbranche poogt op slinkse en onopvallende wijze door zijn reclame van dit vermeende effect van alcohol gebruik te maken. Het aloude gezegde geldt hier echter nog steeds : drank verdrijft zorgen, doch slechts tot morgen.

